

НОРМАТИВНА ОСНОВА ВПРОВАДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАКТИКУ РОБОТИ ДНЗ

Базовий компонент дошкільної освіти України, який є Державним стандартом дошкільної освіти України в освітній лінії «Дитина у світі культури», передбачає формування чуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці. Результатами того, що дитина опановує різні види предметної та художньої діяльності, є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень, здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти різні способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також навички практичної діяльності, культури споживання.

За програмою «Дитина» заняття рекомендується проводити у формі гри (групові та індивідуальні). Тривалість занять — до 20 хв (підсумкові — до 25 хв).

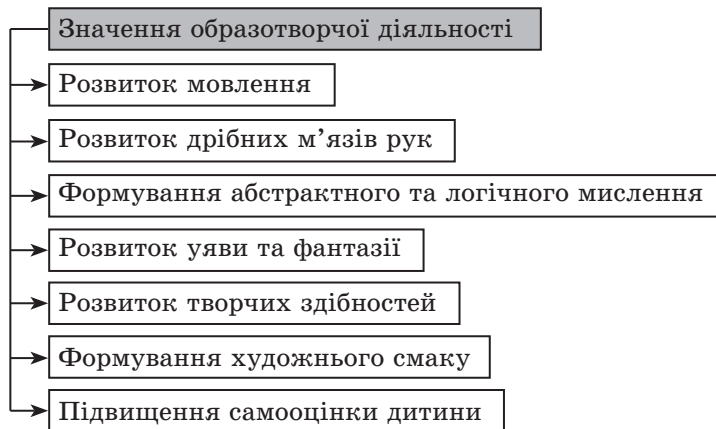
ОБРАЗОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Один із найближчих дитині дошкільного віку та найбільш природних для неї видів діяльності — це образотворча діяльність. У дошкільному закладі вона є ефективним засобом пізнання дійсності. Образотворча діяльність допомагає розвитку та формуванню зорового сприйняття, уяви, просторових уявлень, пам'яті, почуттів та інших психічних процесів. Завдяки їй формуються такі якості особистості, як наполегливість, цілеспрямованість, охайність, повага до праці та її результатів.

Значення образотворчої діяльності для формування творчої особистості важко переоцінити. У процесі створення об'єкта (зображення, виробу) в дитини формується здатність до творчого пізнання, а також спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Образотворча діяльність дозволяє дитині доступними засобами виразити свій емоційний стан, своє ставлення до навколишнього світу. Вона допомагає дитині відчувати себе майстром, розвиває вміння бачити прекрасне в повсякденному житті, у творах мистецтва.

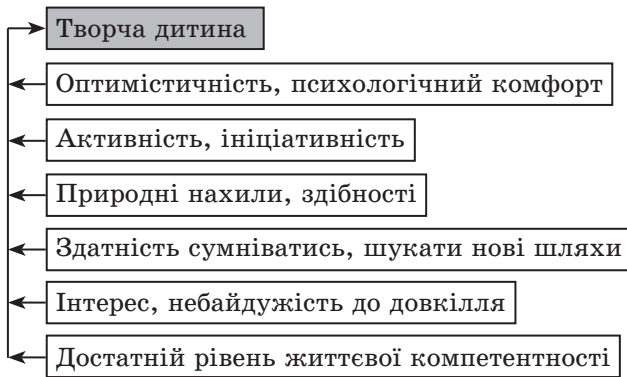
Працюючи в цьому напрямі, педагоги мають змогу вчити маленьких художників пізнавати світ і себе в ньому через відкриття звуків, кольору та форми, розвивати в них уміння долучатись до творчого процесу через фізичну та словесну дію, вправляти дітей у застосуванні різноманітних засобів нетрадиційного малювання, розвивати сприйняття кольорів та їх відтінків, відчуття композиції, творчу уяву.

У процесі малювання, ліплення, аплікації дитина переживає різноманітні почуття: радіє гарному зображенню, яке вона створила; засмучується, коли щось не виходить. Під час роботи над зображенням дитина здобуває різноманітні знання, уточнює та поглиблює свої уявлення про довкілля. Створюючи зображення, дитина усвідомлює властивості предметів, запам'ятовує їхні характерні особливості та деталі, опановує образотворчі навички та вміння, вчиться усвідомлено їх використовувати. Художньо-творчі види діяльності виконують терапевтичну функцію, відволікаючи дітей від сумних подій, образ, знімають нервову напругу, страхи, створюють радісний настрій, підтримують позитивний емоційний стан дитини. Тому широке залучення в життя дітей різноманітних видів образотворчої діяльності є таким важливим і необхідним.

За С. Кулачківською, творчість — це діяльність, результатом якої є створення духовних і матеріальних цінностей; діяльність, пройнята елементами нового, вдосконалення, збагачення, розвитку.

Умови, які впливають на розвиток творчої особистості дошкільника (За С. Кулачківською)

Ознаки наявності художніх здібностей у дитини (За А. де Хааном і Г. Кафом)

1. На своїх малюнках, картинах зображує різні предмети, ситуації, людей (немає одноманітності в сюжетах малюнків).

2. Серйозно ставиться до творів мистецтва. Стає вдумливою і дуже серйозною, коли бачить хорошу картину, незвичайну скульптуру, красиво і художньо виконану річ, слухає музику.

4. Завжди готова використати будь-який новий матеріал для виготовлення іграшки, картини, композиції у роботі з ножицями, клеєм.

5. Коли має час, охоче малює, ліпить, створює композиції, що мають художнє призначення (прикраси для дому, одягу тощо).

6. Звертається до малювання або ліплення для того, щоб виразити свої почуття і настрої.

7. Цікавиться творами мистецтва, що їх створили інші люди. Може висловлювати власну оцінку і прагне відтворити те, що подобається, у власному малюнку або створеній іграшці, скульптурі.

8. Любить працювати з клеєм, пластиліном, глиною, щоб відображати події, речі у трьох вимірах і просторово.

Найбільший ворог творчості — спокій, нездатність сприймати навколишній світ у його багатогранній красі. На сучасному етапі життя, в час прийняття швидких рішень просто варварство використовувати метод спроб і помилок. У дошкільному віці, коли закладається підґрунтя особистісних якостей, цей метод гальмує розвиток дитини. Дитина повинна навчитися відмовлятися від непотрібного

й винаходити все самостійно, індивідуально, тобто використовувати те, що може знадобитися саме їй. Саме тому зараз такого поширення набула і продовжує набувати ТРВЗ.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТА НЕСТАНДАРТНИХ ПРИЙОМІВ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ДИТИНИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Наприкінці 50-х років ХХ ст. з'явився науковий напрям ТРВЗ — теорія розв'язання винахідницьких завдань. Автор ТРВЗ — російський винахідник Г.С. Альтшулер. Із появою ТРВЗ стало можливим масове навчання технології творчості.

У процесі її опанування діти не лише набувають навичок виконання творчих завдань, у них починають формуватися риси творчої особистості. Основне завдання освітньої технології ТРВЗ — розвинути здатність до фантазії у творчості, креативність, нестандартність мислення [9].

Під час проведення занять із використання ТРВЗ-технік науковці рекомендують дотримуватись таких правил:

1. Дитині треба дати можливість самостійно обирати матеріал для занять (кольорові олівці, акварель, гуаш, пастель, туш, вугіль, кольорову крейду, пластилін, воскову свічку, глину, камінці...). Увесь цей матеріал має бути розміщений у доступному для дитини місці під час перебування її в дитячому садку або хоча б під час занять.

2. Дитину необхідно навчити різних технік зображення, вчити використовувати їх окремо та в комплексі [10].

Нестандартні та нетрадиційні прийоми творчості дозволяють кожній дитині повніше розкрити свої почуття та здібності. Під час використання цих прийомів дитина вчиться не боятися виявляти свою фантазію, тому що вони не спонукають дитину дотримуватись стандарту, не вводять її в певні рамки. Малюючи, дитина дає вихід своїм почуттям, бажанням, завдяки малюванню вона досягає, іноді моделює дійсність, легше сприймає болючі для неї образи та події. Оригінальне малювання розкриває креативні можливості дитини, дозволяє відчувати кольори, їхній характер та настрій. Засвоєння нетрадиційних методів малювання дозволяє наповнити час образотворчої діяльності позитивними емоціями, зробити кожне заняття святом. Нетрадиційні методи малювання розвивають у дітей ло-

гічне та абстрактне мислення, фантазію, спостережливість, увагу та впевненість у собі. Нетрадиційні методи образотворчості можна застосовувати й на інших заняттях та в інших видах діяльності.

У результаті використання нетрадиційних способів образотворчої діяльності діти вчаться відчувати та застосовувати колір, форму, лінію, матеріал як засіб вираження образу; не лише помічати гарне в докільлі, а й відображати це у своїй творчості, а також самостійно здійснювати пошук нешаблонних рішень художнього образу.

Техніки ТРВЗ, які можна застосовувати в образотворчій діяльності дітей 6-го року життя

Найдоступнішим серед нетрадиційних технік малювання є малювання пальчиками (пальцеграфія). Його можна використовувати вже з дітьми раннього віку. Таке малювання розвиває дрібну моторику рук, а отже, і мовленнєві навички. Один із різновидів пальцеграфії — друкування від руки, якого вчать у старшій групі. Пальчикове малювання — далеко не єдиний засіб нетрадиційного малювання, який використовується в образотворчій діяльності дітей.

Далі пропонуємо досить широкий перелік найпоширеніших технік ТРВЗ в художньо-естетичній роботі дітей старшого дошкільного віку.

Назва техніки	Виразальні засоби	Матеріали	Засіб отримання зображення
Штрих	Штрих («як голка», спіральний, крапковий)	Сангіна, олівець, вугіль	Наносити штрихи у вільному порядку, потім об'єднати отримане в певний образ
Гратаж	Колір, силует	Акварель, аркуш паперу, віск (парафін або свічка); чорна гуаш (з додаванням невеликої кількості шампуню); загострена паличка	На папір нанести кольорове тло аквареллю і підсушити. Потім усе тло затерти воском. Підготовлену чорну гуаш нанести на парафінову основу. Загостреною паличкою продряпати малянок